

Arbejdsskadestyrelsen
Faglig chef Pernille Hershøj
Sankt Kjelds Plads 11
Postboks 3000
2100 København Ø

Sendt pr. mail: phe@ask.dk og ask@ask.dk

Hørings svar - udkast til ny vejledende méntabel m.m.

Med skrivelse af 1. juli 2011 (j.nr. 2009-0018882) har Arbejdsskadestyrelsen fremsendt fornyet forslag til ændringer af den vejledende méntabel m.m. Samtidig anmodede Arbejdsskadestyrelsen om eventuelle bemærkninger til ændringsforslagene senest den 10. august 2011. Efterfølgende har Arbejdsskadestyrelsen udsat høringsfristen til den 29. august 2011.

I denne anledning skal Forsikring & Pension bemærke følgende:

Forsikring & Pension kan i det store og hele tilslutte sig de foreslåede ændringer af méntabellen. Man har dog nogle bemærkninger og forslag ændring af enkelte af Arbejdsskadestyrelsens ændringsforslag, jf. nedenstående afsnit 1.

Arbejdsskadestyrelsen oplyser i sin bemærkning til méntabellens pkt. J, at méntabellens afsnit om psykiske skader er blevet udvidet med uspecificeret belastningsreaktion, kronisk depression og posttraumatisk angst. Udvidelsen af afsnittet følger efter det oplyste af "*hidtidig praksis*". Forsikring & Pension savner belæg for denne vurdering og efterlyser dokumentation derfor, jf. nedenstående afsnit 2.

Det tilsendte materiale indbefatter foruden et forslag til ændringer af méntabellen bl.a. også "Notat om anerkendelse af psykiske skader som følge af ulykker". Selvom notatet ikke (direkte) er sendt i høring, vil Forsikring & Pension tillade sig også at fremsætte bemærkninger dertil, jf. nedenstående afsnit 3.

1. Bemærkninger til forslaget til ændringer af méntabellen

Pkt. A.4.1.1.

Efter den foreslåede ændring vil man nu kunne få tilkendt et varigt mén på 5 pct. alene med udgangspunkt i subjektive klager i form af hovedpine, uden at der er krav til traumets styrke etc., til symptomdebut eller til tidsfaktoren. Dette forekommer ikke hensigtsmæssigt.

29.08.2011

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 41 91 91 91
Fax 41 91 91 92
fp@forsikringogpension.dk
www.forsikringogpension.dk

Steen Kristiansson
Kontorchef, cand.polit.
Dir. 41 91 90 78
sk@forsikringogpension.dk

Vores ref. SK/sk
Sagsnr. GES-2009-00318
DokID 292315

Brancheorganisation
for forsikrings selskaber
og pensionskasser

Pkt. D.1.2.8, D.1.2.12 og D.2.2.13

Forsikring & Pension

Da størsteparten af tilfældene af denne skadestype får tilkendt et mén på mindre end 5 pct. og kun meget sjældent opnår 8 pct., bør "5 – 8 pct." ændres til " $\leq$ 5 pct."

Vores ref. SK/sk
Sagsnr. GES-2009-00318
DokID 292315

Pkt. D.2.7.4 og D.2.7.5

Når kravet til skuren ved bevægelser udgår, er der ikke længere objektive kriterier for en bruskskade. Overskriften på punktet "Læsion af brusk ..." er derfor misvisende, da kun få personer med denne skadetype får diagnosen stillet artroskopisk eller ved scanning.

Punktet D.7.4. vil fremover dække smerter i knæet efter slag uden objektive forandringer, idet der ikke stilles krav om muskelsvind eller nedsat bevægelighed. Der vil med ændringen derfor ske en betydelig udvidelse respektive lempelse af tildelingsmulighederne. Jf. herved, at der ikke stilles krav om invasive undersøgelser, røntgenundersøgelser, CT-scanning eller MR-scanning.

Pkt. J (generelt)

Teksten i indledningen til punktet bør udgå, således at alene sværhedsgrader, ménprocent etc. indgår. Begrundelsen er, at den anførte tekst er en delvis gengivelse af indholdet af "Notat om anerkendelse af psykiske skader som følge af ulykker", og at en sådan delvis "dobbelt beskrivelse" kan give anledning til fortolkningstvivl.

Det er i øvrigt Forsikring & Pensions generelle opfattelse, at méntabellen er en vejledende normtabel, som generelt alene bør omfatte punkter, sværhedsgrader og ménprocenter for disse.

I tilknytning til fremsendelsen af Arbejdsskadestyrelsens skrivelse af 1. juli 2012 fremsendtes også notatet "Undersøgelse af de vejledende ménprocenter efter psykiske skader for veteraner og andre". Det fremgår af side 3, 6. afsnit, "... at vurderingen af det varige mén efter méntabellen sker på grundlag af en skades medicinske art og omfang og under hensyn til skadens forvoldte ulemper i den tilskadekomnes personlige livsførelse. Som udgangspunkt har det således ikke betydning for vurderingen, hvordan det varige mén er opstået."

Forsikring & Pension finder den citerede tekst problematisk, idet formuleringen indikerer, at diagnosen i værste fald stilles på baggrund af skadelidtes subjektive fremstilling - frem for begivenheden, der ligger bag. Forsikring & pension læser teksten derhen, at der stilles endog meget lempelige krav til hændelsens karakter, hvilket er betænkeligt, da der ikke synes at være nogen nedre grænse for, hvad der skal til for at forvolde en psykisk skade. Dette undrer, da WHO har udarbejdet en meget specifik standard for diagnostisering.

pkt. J.3 og J.4

Forsikring & Pension foreslår, at lidelsen skal have en minimumsvarighed på 2 år, inden diagnosen stilles, og inden der fastsættes en ménprocent.

Side 2

I krafttrædelsestidspunktet for den ændrede méntabel

Forsikring & Pension

Det fremgår af Arbejdsskadestyrelsens fremsendelsesskrivelse, at den ændrede méntabel forventes at træde i kraft med virkning fra den 1. oktober 2011.

Vores ref. SK/sk
Sagsnr. GES-2009-00318
DokID 292315

Forsikring & Pension vil foretrække, at ændringerne af méntabellen først træder i kraft den 1. januar 2012 og skal derfor opfordre dertil.

Under alle omstændigheder formoder Forsikring & Pension, at den ændrede méntabel alene får virkning for skader, som anmeldes på tidspunktet for ikrafttrædelsen eller senere. I modsat fald vil der være tale om "lovgivning" med tilbagevirkende kraft.

Man skal anmode Arbejdsskadestyrelsen om særskilt at bekræfte Forsikring & Pensions ovennævnte formodning.

2. Yderligere bemærkninger

Multiple skader

De psykiske sygdomme PTSP, uspecificeret belastningssyndrom, posttraumatisk depression og posttraumatisk angst har et betydeligt symtomatologisk overlap til andre sygdomme med kognitive og affektive ledsagesymptomer som for eksempel følger efter hjernerystelse og forvridninger i halshvirvelsøjlen. Forsikring & Pension skal derfor anmode om, at det beskrives (også gennem eksempler), hvorledes sager med begge disse sygdomme/sygdomskategorier vil blive vurderet efter reglen om multiple skader.

Det ønskes også beskrevet, hvorledes det vurderes, hvis der samtidigt forekommer flere psykiatriske sygdomme, somatiske sygdomme med kognitive/affektive symptomer og somatiske følger.

Dokumentation for kodificering af praksis

Som ovenfor nævnt oplyser Arbejdsskadestyrelsen i sin bemærkning til pkt. J, at méntabellens afsnit om psykiske skader er blevet udvidet med uspecificeret belastningsreaktion, kronisk depression og posttraumatisk angst. Udvidelsen af afsnittet følger efter det oplyste af "*hidtidig praksis*".

Det er af overordentlig stor betydning for forsikringsbranchen, at denne udmelding fra Arbejdsskadestyrelsen er korrekt, da udmeldingen ifølge sagens natur danner baggrund for branchens vurdering af de økonomiske konsekvenser af revisionen af den nugældende méntabel.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at Arbejdsskadestyrelsen *ikke* på nuværende tidspunkt har dokumenteret, at revisionen alene er en kodificering af Arbejdsskadestyrelsens nuværende praksis, *både* for så vidt angår betingelserne for, hvornår de psykiatriske skader anerkendes, *og* fastsættelsen af størrelsen af méngraden.

Baggrunden herfor er, at Arbejdsskadestyrelsen ikke på nuværende tidspunkt har fremlagt dokumentation for, hvad Arbejdsskadestyrelsens nuværende praksis er.

Side 3

Følgende forhold skaber usikkerhed og manglende mulighed for at afdække Arbejdsskadestyrelsens nuværende praksis:

- Så vidt det vides, anvender Arbejdsskadestyrelsen ikke - i forbindelse med anmeldelse eller afslutning af sager om arbejdsulykker eller de sager, som behandles i Arbejdsskadestyrelsens P-kontor – en diagnoseregistrering. Dette sker alene på erhvervsydomsområdet.
- Den gældende méntabel indeholder alene PTSD som punkt J vedrørende psykiatriske skadesfølger. Det har således ikke været muligt at indsætte kode for andre psykiatriske sygdomme så som uspecificeret belastningsreaktion, posttraumatisk depression og posttraumatisk angst. Det har således ej heller været muligt at registrere tidligere praksis for fastsættelsen af størrelsen af en eventuel psykiatrisk sygdom (bortset fra PTSD).
- I mange sager optræder psykiatriske følger ikke alene, men ofte i kombination med somatiske følger.
- Ved gennemgang af Arbejdsskadestyrelsens offentliggjorte statistikker over ménprocenter på det psykiatriske område fremgår det, at der i en del tilfælde er tale om fejlregistrering (eks. er der tilkendt svarende til J.1 for J.4 og omvendt).
- Det fremgår ikke af de offentliggjorte statistikker, hvordan man hidtil har sondret ved valget mellem de enkelte størrelser af ménprocenten.
- De offentliggjorte statistikker beror på meget få sager, selvom statistikkerne løber over flere år.

Forsikring & Pension skal derfor anmode Arbejdsskadestyrelsen om at oplyse, på hvilket grundlag Arbejdsskadestyrelsen konkluderer, at den foreslåede revision, er en kodificering af Arbejdsskadestyrelsens nuværende praksis.

Arbejdsskadestyrelsen anmodes hermed om eksempelvis at fremlægge nedenævnte materiale som dokumentation for, at revisionen alene er en kodificering af Arbejdsskadestyrelsens nuværende praksis, *både* for så vidt angår betingelserne for, hvornår de psykiatriske og somatiske skader anerkendes, *og* fastsættelsen af størrelsen af méngraden:

- Diverse statistiske materiale.
- Gennemgang af principielle sager fra ankestyrelsen/domstolene.
- Referater af lægemøder afholdt i forbindelse med praksiskoordinering for så vidt angår betingelserne for, hvornår de psykiatriske og somatiske skader anerkendes og fastsættelsen af størrelsen af méngraden.

3. Bemærkninger til "Notat om anerkendelse af psykiske skader som følge af ulykker"

Det fremgår af notatet, at dette retter sig mod sagsbehandlerne i Arbejdsskadestyrelsen.

I notatet er dels givet en lægelig beskrivelse af de forhold, som er afgørende ved bedømmelsen af årsagssammenhæng, dels givet en række eksempler på anerkendte og afviste skader med psykiske konsekvenser.

Vores ref. SK/sk
Sagsnr. GES-2009-00318
DokID 292315

De eksempler, som anføres i notatet, er alle udtryk for praksis i henhold til arbejdsskadesikringsloven. Som følge heraf kan eksemplerne ikke umiddelbart anvendes som retningslinjer for de sager, der behandles i Arbejdsskadestyrelsens P-kontor. Dette skyldes, at bevisbyrdereglerne for de 2 sagstyper er forskellige. Jf. herved, at arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2, fraviger det sædvanlige erstatningsretlige princip, hvorefter det påhviler skadelidte at godtgøre en årsagssammenhæng.

Anvendelsesområdet for notatet bør derfor præciseres.

Dette kan ske ved, at eksemplerne udgår af det foreliggende notat, og at der i stedet udarbejdes 2 eksempeloversigter: 1 vedrørende sager efter arbejdsskadesikringsloven og 1 vedrørende sager, som behandles i Arbejdsskadestyrelsens P-kontor.

En alternativ mulighed kunne være, at det foreliggende notat bibeholdes for sager efter arbejdsskadesikringsloven, og at der herudover udarbejdes et særskilt notat for sager, som behandles i Arbejdsskadestyrelsens P-kontor. I et sådant supplerende notat vil det lægelige indhold fra nærværende notat kunne videreføres, hvorimod de anførte eksempler skal afspejle de regler om bevisbyrde, der er kendetegnende for de sager, som behandles af det omhandlede kontor.

Uanset hvilken form præciseringen får, er det vigtigt, at der udarbejdes en række illustrative eksempler for så vidt angår de sager, som behandles i Arbejdsskadestyrelsens P-kontor. Man skal med sammenhæng hertil opfordre til, at der tages udgangspunkt i de typer af sager, som hyppigst forekommer i forsikrings-selskaberne og især de typer af sager, hvor der oftest opstår uenighed om årsagssammenhængen.

Det er i øvrigt opfattelsen, at beskrivelsen af de konkrete forhold og beskrivelsen af baggrunden for sagens udfald i de angivne eksempler i højere grad bør komme til udtryk i notatet. Derfor bør eksemplerne mere præcist belyse sagens udfald i forhold til påvirkningens sværhedsgrad, tidsfaktorens betydning, symptomdebut, symptomernes art, omfang, sværhedsgrad, forudbestående respektive konkurrerende sygdommes betydning, og om det varige mén vurderes lavt, mellem eller højt.

Forsikring & Pension finder det i øvrigt særdeles positivt, at Arbejdsskadestyrelsen efter 1. høringsrunde over forslag til ændringer af méntabellen har udarbejdet det omhandlede notat.

Notatet til sagsbehandlerne i Arbejdsskadestyrelsen er meget centralt og er en vigtig forudsætning for, at Forsikring & Pension kan tiltræde de foreslåede ændringer under punkt J.2-4 i forslaget til ny méntabel.

Det må efter Forsikring & Pensions opfattelse således være en forudsætning for at kunne foretage en vurdering af en méngrad i henhold til punkt J.2-J.4 (uspecificeret belastningsreaktion, kronisk depression og posttraumatisk angst), at

Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandlere har foretaget en nøje vurdering af, om påvirkningen/belastningen/hændelsen er objektivt set anerkendelsesværdig, og om der er årsagssammenhæng, herunder både om hændelsen er egnet til at forårsage de anmeldte psykiske gener, og om der er tidsmæssig årsagssammenhæng.

Forsikring & Pension

Vores ref. SK/sk
Sagsnr. GES-2009-00318
DokID 292315

Dette så meget desto mere, da generne som nævnt under punkt J.2 er meget uspecifikke og subjektive samt af en karakter, hvor det kan være svært at skelne, om de skyldes traumet eller er opstået af andre årsager, f.eks. nævnes vagtsomhed, irritabilitet, koncentrationsbesvær, støjfølsomhed, tristhed, der også kan opstå af stress, familie-, arbejds- og samlivsproblemer, personlighedsstruktur samt personlige og familiemæssige tragedier, som dødsfald, alvorlig sygdom etc.

Forsikring & Pension har i øvrigt en række konkrete forslag til præciserende tekst til notatet. Disse forslag vil snarest blive fremsendt særskilt. Forslagene vil passende kunne indgå i en kommende ajourføring af notatet.

4. Afsluttende bemærkninger

Forsikring & Pension henviser i øvrigt til sit oprindelige høringssvar af 26. november 2009.

Forsikring & Pension forbeholder sig at vende tilbage med yderligere bemærkninger.

Forsikring & Pension deltager gerne i et møde med Arbejdsskadestyrelsen i sagen.

Med venlig hilsen

Steen Kristiansson